

Керівництво з поведження та звільнення

охоронюваних видів
тварин у рибному
господарстві Нової
Зеландії.

Department of
Conservation
Te Papa Atawhai

Призначення керівництва

Це керівництво було розроблено, щоб полегшити учасникам рибного промислу доступ до інформації щодо найкращих методів поводження та догляду за охоронюваними видами згідно з програмою охорони видів тварин Conservation Services Programme (CSP).

Учасники рибного промислу несуть відповідальність за належне поводження з усіма охоронюваними видами з метою збільшення їхніх шансів на виживання. Неправильне поводження

з охоронюваними видами може значно знизити їхні шанси на виживання та вплинути на виживання видів.

Належні методи поводження можуть також знизити ризик травмування екіпажу. У цьому керівництві міститься наступна інформація:

- Вірні та невірні методи поводження.
- Основні охоронювані види у рибному господарстві Нової Зеландії.
- Заходи для захисту екіпажу.

Department of
Conservation
Te Papa Atawhai

Принципи поведження

Згідно з законом, слід реєструвати усі випадки взаємодії з охоронюваними видами у рибному господарстві Нової Зеландії. Законом не забороняється випадковий вилов охоронюваних видів, але забороняється не повідомляти про такий вилов у звіті.

Принцип 1

Безпека судна та екіпажу є найважливішою.

Екіпаж повинен у першу чергу дбати про свою безпеку і тільки потім — про безпеку охоронюваних видів. Екіпажу слід мати належне обладнання для захисту від порізів, укусів та ужалень.

Принцип 2

Слід вживати всіх належних заходів.

Слід вжити всіх заходів, аби випустити охоронюваних тварин живими. Вживайте заходів для зменшення стресу для тварин і для запобігання їхньому травмуванню.

Принцип 3

Повертайте охоронювані види у море.

Оператори повинні вживати усіх можливих заходів для повернення до води прилову якомога швидше й у такий спосіб, аби не зменшити їхні шанси на виживання.

Принцип 4

Присвоєння охоронюваних видів.

Присвоєння будь-якої частини охоронюваної тварини є злочином згідно з Законом про тваринний світ 1953 року (Wildlife Act 1953). Тварину слід утримувати, тільки якщо цього потребує контролер рибного промислу (Fisheries Observer), у іншому разі її слід повністю повернути до води.

Принцип 5

Слід реєструвати усі випадки взаємодії з охоронюваними видами.

Записуйте усі випадки взаємодії з охоронюваними видами, у тому числі зіткнення птахів із судном (коли птахи наштовхуються на судно та не можуть самостійно його покинути). Контролери рибного промислу заповнюють власні звіти про взаємодію з охоронюваними видами, і це не відміння обов'язків суден складати звіти про випадковий вилов.

Принцип 6

Знати обмеження кількості прилову.

Повідомте вашого координатора (Liaison Officer) впродовж 24 годин у випадку порушення обмежень.

Найкращі методи поводження з тваринами

У цьому розділі наведені належні процедури поводження з охоронюваними видами, які можуть зустрітися протягом рибного промислу.

Важливо бережно поводитися з тваринами, яких треба відпустити, щоб збільшити їхні шанси на виживання. Належні методи поводження також зменшують ризик травми членів екіпажу.

Зміст

Морські птахи	1
Тюлені та морські леви	4
Дельфіни та кити	6
Акули	8
Скати	10
Черепахи	12
Морські змії	14

СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ: Заходи безпеки при контакті з птахами

Великі птахи можуть сильно травмувати своїм дзьобом, тому рекомендується вдягати рукавички та захисні окуляри при контакті з птахами.

Слід знерухомити дзьоб та лапи, щоб запобігти порізам та подрапинам.

Тримайте птахів на рівні поясу, на достатній відстані від обличчя.

✓ слід знерухомити
лапи та дзьоб

Усі морські птахи у Новій Зеландії знаходяться під охороною, окрім морської чайки. Найбільший ризик для птахів виникає, коли операції з вилува риби проходять під час пірнання за їжею великої кількості птахів.

Якщо ви помітили птаха на лінії, слід зупинити судно, щоб зменшити натяг лінії. Коли птах знаходиться у межах досяжності, обережно дістаньте його на борт руками або за допомогою сітки. Не тягніть птаха на лінії, бо це може спричинити подальше травмування. Не тримайте птахів за кінці крил, бо крило може поламатися.

Один член екіпажу повинен тримати птаха, а інший тим часом повинен обережно зняти знаряддя з тварини.

Малі птахи: наприклад, карчурки морські, пуфінтури. Птаха можна тримати в одній руці спиною до долоні та з шиєю між вказівним та середнім пальцями.

Невеликі
птахи

Птахи середнього
розміру

Великі
птахи

Пінгвіни

Птахи середнього розміру: наприклад, буревісникові. Тримайте птаха зі складеними крилами обома руками. Якщо необхідно також утримувати голову, беріть птаха за шию або за дзьоб, не прикриваючи ніздрі.

Великі птахи: наприклад, альбатроси. Тримайте тіло птаха зі складеними крилами руками або між ніг. Тримайте голову за шию або дзьоб, не прикриваючи ніздрі.

Пінгвіни: Тримайте пінгвіна за шию. Помістіть пінгвіна під рукою, щоб утримувати ласти.

Баклани та олуші: Тримайте міцно голову ззаду, щоб запобігти укусам. Тримайте птаха зі складеними крилами ближче до тіла. Не закривайте дзьоба.

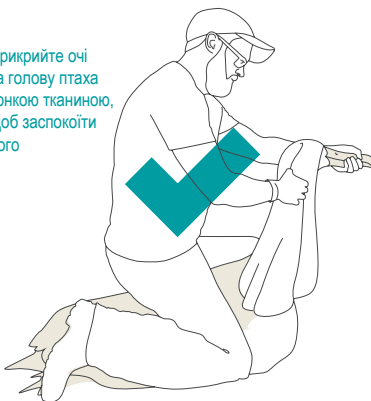
Якщо птах спустився на судно живим

- Коли тварина опинилася на борту, рухайтесь біля неї тихо та спокійно.
- Тримайте птаха на відстані від обличчя, щоб запобігти травмуванню.
- Прикривайте очі та голову птаха тонкою тканиною, щоб заспокоїти його, але не закривайте ніздрі. У бакланів, які не мають ніздрів, слід тримати дзьоба відкритим.
- Складіть крила та тримайте їх складеними до тіла птаха обережно та міцно. Намагайтеся не давити на груднину, бо так її можна пошкодити. Не зв'яжуйте дзьоба або ніг за допомогою стрічки.

Видалення гачка

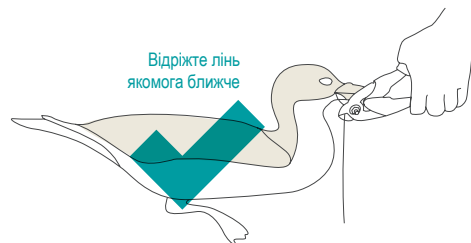
- Коли один з членів екіпажу тримає птаха, інший повинен зняти з нього рибальське знаряддя.

Прикрийте очі та голову птаха тонкою тканиною, щоб заспокоїти його

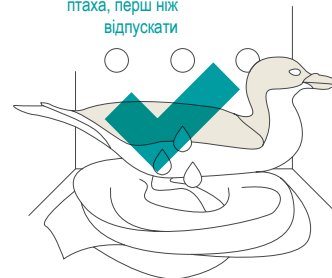
- Якщо гачка видно на дзьобі або шиї, його можна зрізати. Перш ніж тягнути гачок через тканину, слід згладити зазублини за допомогою плоскогубців або зрізати їх за допомогою гострозубців.
- Якщо птах проковтнув гачок, слід відрізати лень якомога ближче до дзьобу. Не намагайтеся витягти гачок із птаха. Розплутайте та відріжте лень навколо крил, тіла або ніг птаха.

Відріжте лень якомога ближче

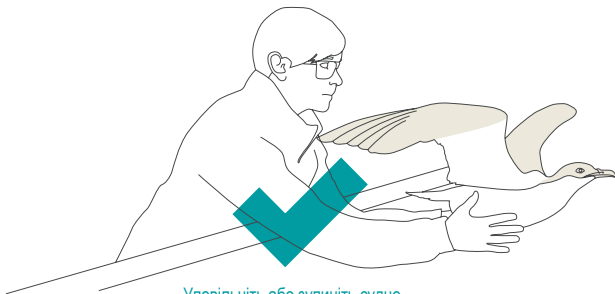
- Намоклих птахів слід висушити, перш ніж випускати. Висушіть надмірну вологу за допомогою тканини. Помістіть птаха у коробку з отворами для повітря у місці, захищеному від сонця та вітру. Рушник на дні коробки допоможе зібрати надмірну вологу. Не залишайте коробку на жарі у рульовій рубці або камбузі. Тварину можна відпускати, коли висухне пір'я та тварина почувається добре.

Висушіть намоклого птаха, перш ніж відпускати

Повернення птахів до води

- Щоб відпустити птаха, слід уповільнити або зупинити судно, посадити птаха на огорожу палуби й відпустити, коли він розкриє крила. Якщо птах не злітає самостійно, слід обережно спустити його збоку судна за допомогою ручної сітки.
- Записуйте усі випадки потрапляння тварин, вказуючи, чи має тварина на нозі кільце з номером. Якщо тварина загинула та її не відправлятимуть на берег для розтину, перш ніж відпустити птаха, слід сфотографувати кільце на нозі.

Уповільніть або зупиніть судно, посадіть птаха на огорожу палуби й відпустіть, коли він розкриє крила

Неправильне поводження

- Не використовуйте гаки або гострі предмети у безпосередньому контакті з птахом.
- Не тягніть птаха на борт за допомогою повідця яруса.
- Не штовхайте і не вдаряйте птаха, не тягніть його з силою, а також не наносіть йому інших фізичних пошкоджень.
- Уникайте несподіваних дій та рухів, які можуть налякати птаха.
- Не кидайте птахів у повітря, коли відпускаєте.
- Не підіймайте й не тримайте птаха за шию або крила.

Тюлені та морські леви

СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ:
Заходи безпеки
при контакті з
тюленьми та
морськими левами

Тюлені швидко рухаються на слизьких поверхнях. Коли вони стурбовані, вони можуть напасти та вкусити.

Укуси тюленів можуть спричинити серйозні рани та запалення. При укусі слід ретельно обробити рану й звернутися за медичною допомогою.

Тюлені та морські леви можуть переносити інфекційні захворювання й передавати їх людині. Контакти з морськими тваринами слід звести до мінімуму.

Загиблих морських тварин перед поверненням до води слід помітити мотузкою навколо верхньої або нижньої щелепи, щоб запобігти повторному обліку при вилові.

Якщо живі тварини потрапляють на палубу

- Тюленів слід відпускати, як тільки вони потрапили на палубу.
- Слід обмежити пересування тюленів зоною, де вони можуть легко потрапити до води, і не надавати їм доступ до інших частин судна.

Повернення живих тюленів до води

- Змусити тварину рухатися можна за допомогою струменя води. Можна також використовувати дерев'яні лотки або плити, щоб зробити бар'єр для тюленя.
- Якщо тюленя поранено, його слід повернути до води, тому що для надання йому допомоги необхідний спеціаліст, а утримання тварини на судні може спричинити йому більший стрес.

Використовуйте струмінь
 води або створіть бар'єр

Поводження з невеликими тваринами

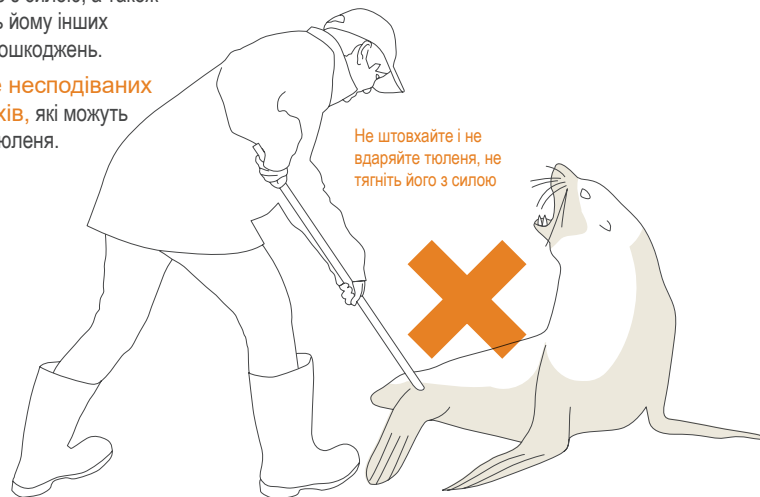

Остерігайтеся укусів

- Невеликих тюленів можна підняти однією рукою за хвіст, іншою — за передні ласти, підтримуючи живіт, як показано на малюнку. При використанні цього методу слід бути дуже обережним, щоб запобігти укусам.

Неправильне поведження

- Не використовуйте гаки або гострі предмети у безпосередньому контакті з тюленем.
- Не штовхайте і не вдаряйте тюленя, не тягніть його з силою, а також не наносіть йому інших фізичних пошкоджень.
- Уникайте несподіваних дій та рухів, які можуть налякати тюленя.

Не штовхайте і не вдаряйте тюленя, не тягніть його з силою

СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ:
Заходи безпеки при контакті з дельфінами та китами

Дельфіни можуть штовхнути, перекинути або вкусити.

Не сідайте й не стійте над спинним плавцем, бо дельфіни мають сильний хвіст і можуть вдарити.

У водах Нової Зеландії присутні декілька видів дельфінів та китів, які можуть бути випадково виловлені у деяких районах, переважно при траловому лові або лові за допомогою ставних мереж.

Якщо це можливо, слід випустити дельфіна чи кита з рибальського знаряддя, не підіймаючи його на палубу.

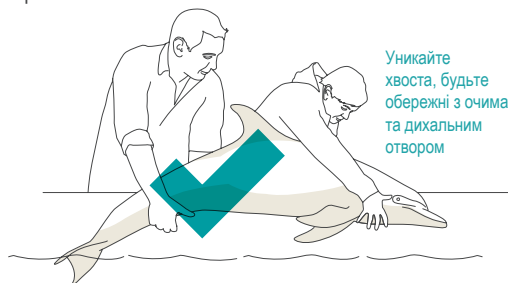
Якщо живі тварини потрапляють на палубу

- Дельфінів слід відпускати, як тільки вони потрапили на палубу.

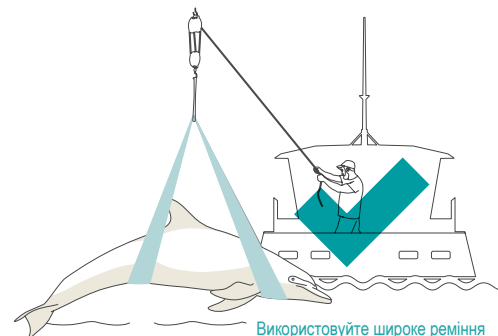
Повернення живих дельфінів до води

- Після розплутування тварини з рибальського знаряддя її слід обережно відпустити до води.

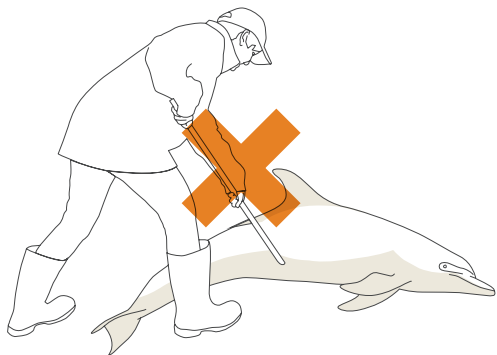
- Щоб підняти дельфіна, потрібні два або більше членів екіпажу; тримайте дельфіна перед спинним плавцем, притискаючи грудні плавці до тіла. Будьте обережні з хвостом і намагайтеся не закривати очі та дихальний отвір.

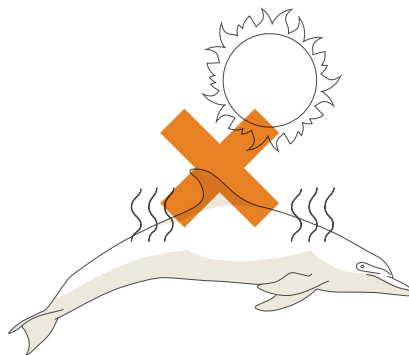
- Тварину можна також повернути до води за допомогою широкого ремня. Не використовуйте тонкі троси.
- Якщо дельфіна поранено, його слід повернути до води, тому що для надання йому допомоги необхідний спеціаліст, а утримання тварини на судні може спричинити йому більший стрес.

Неправильне поводження:

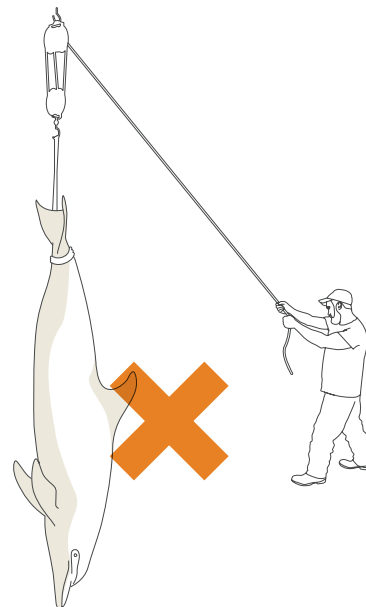

Не штовхайте, не вдаряйте і не тягніть дельфіна, а також не використовуйте гострі предмети для зрушення тварини.

Не закривайте дихальний отвір і не лийте в нього воду.

Не залишайте дельфіна на сонці на тривалий час.

Уникайте несподіваних дій та рухів, які можуть налякати дельфіна.

Не підіймайте й не тягніть дельфіна за хвіст, бо це може спричинити пошкодження хребту.

✓ СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ: Заходи безпеки при контакті з акулами

З усіма акулами слід поводитися як з живими, тому що навіть акула, яка виглядає померлою, може несподівано напасти та поранити.

Акули можуть вдарити, збити з ніг або вкусити.

Намагайтеся не працювати поряд із пащею акули.
Помістіть твердий предмет між щелепами, щоб запобігти укусам.

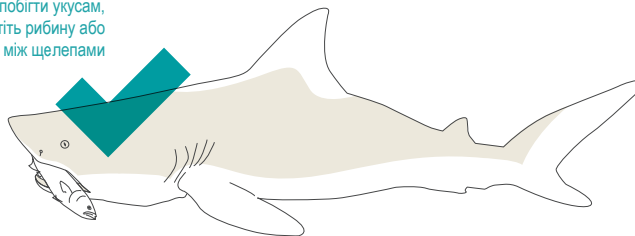
У водах Нової Зеландії є п'ять охоронюваних видів акул, які можуть випадково потрапити до тенет у деяких районах.

Якщо можливо, вивільніть акулу з рибальського знаряддя, не підіймаючи її на палубу. Це зменшить ризик пошкодження внутрішніх органів тварини.

Якщо акула потрапила на палубу

- Якщо акула великого розміру та активна, дайте їй втомитися, перш ніж наблизитися.
- З усіма акулами слід поводитися як з живими.
- Коли це можна буде зробити безпечно, спробуйте повернути акулу до води головою вперед та животом униз.
- Можуть знадобитися 1-2 членів екіпажу для маніпуляцій з акулою, залежно від її розміру.
- Акулу слід тримати у горизонтальній позиції на боку, щоб знизити ризик пошкодження внутрішніх органів.

Щоб запобігти укусам,
помістіть рибину або
палицю між щелепами

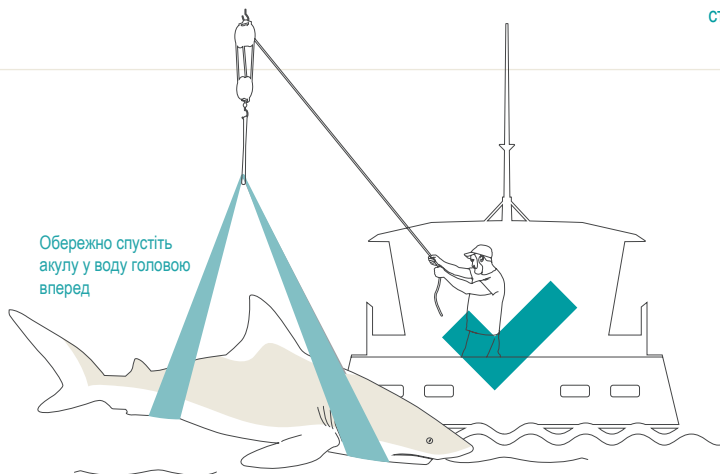
Поводження з акулами на палубі

У випадку вилову гачковими снастями:

- Тримайте акулу міцно за головою та навколо хвосту за допомогою рукавичок та (або) вологого рушника і спробуйте зняти гачок.
- Якщо гачок неможливо легко видалити, лінь слід відрізати якомога ближче до пащі.
- Щоб заспокоїти акулу, переверніть її на спину або прикрийте очі вологим рушником.
- Якщо неможливо швидко випустити акулу, слід покласти її в пащу шланг з водою, щоб вода проходила через зябра.

Повернення акули до води

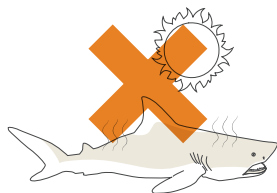
- Обережно спустіть акулу у воду головою вперед і відпустіть її. Не жбурляйте її.
- Можливо, буде необхідно опустити акулу у течію і потримати її декілька хвилин, щоб допомогти їй оправитися, перш ніж вона попливе.
- Невеликих акул може відпустити одна людина.
- Щоб підняти й утримати велику акулу, можуть знадобитися дві людини.
- Для того щоб підняти дуже великих акул, можна використовувати широке реміння.
- Не використовуйте тонкі троси або мотузки.
- Не відпускайте акул з прив'язаними мотузками.

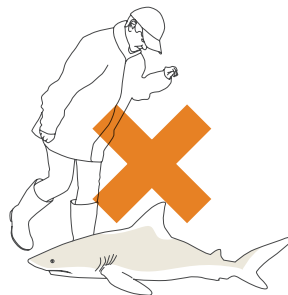
Неправильне поводження

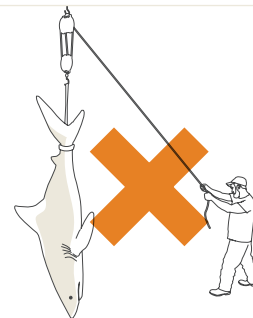
Не використовуйте гаки або гострі предмети у безпосередньому контакті з акулою. Гак слід використовувати тільки для керування лінем.

Не залишайте акулу на сонці впродовж тривалого часу.

Не штовхайте і не вдаряйте акулу, не тягніть її з силою, а також не наносіть їй інших фізичних пошкоджень.

Не відрізайте плавці або інші частини тіла для вивільнення акули із знаряддя.

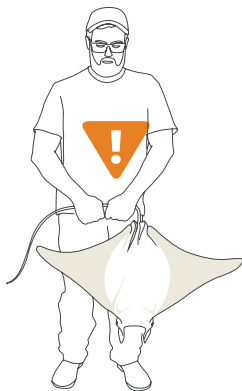
Не підіймайте акулу за хвіст, голову або зябра.

СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ:
Заходи безпеки при
контакті зі скатами

Скати можуть вдарити, вжалити, порізати, а також спричинити алергічну реакцію на слиз.

Якщо можливо, уникайте дій навколо хвосту, бо скати можуть вдарити у будь-якому напрямку.

Не тримайте скатів за хвіст.

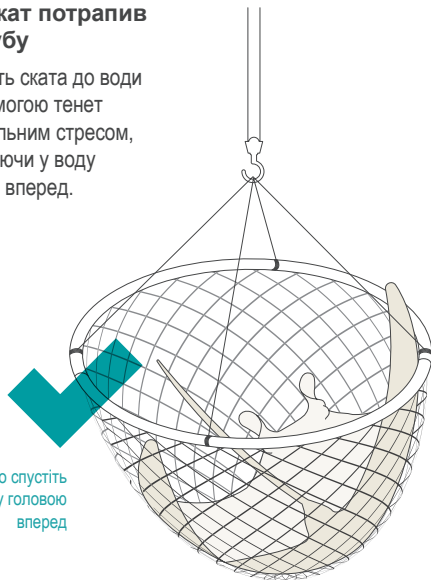

У водах Нової Зеландії є два види охоронюваних скатів. Скати зустрічаються у різних районах, але найчастіше — у районах поверхневого ярусного лову та кошелькового лову.

Охоронювані види скатів слід, коли можливо, відпускати, коли тенета ще знаходяться у воді, щоб запобігти спричинення їм шкоди та стресу.

Якщо скат потрапив на палубу

- Поверніть ската до води за допомогою тенета з мінімальним стресом, відпускаючи у воду головою вперед.

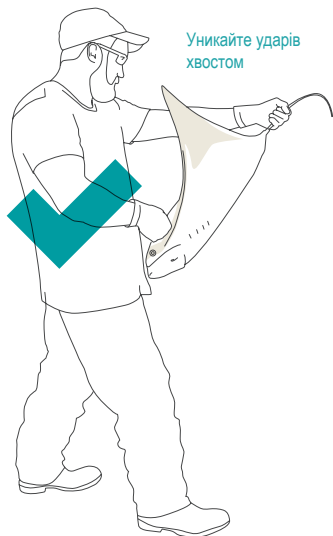
Обережно спустіть ската у воду головою вперед

Поводження з живими скатами на палубі

- Тримайте пальці на відстані від роту, тримайте ската далеко від тіла, щоб запобігти ударам хвосту.
- У невеликих скатів слід ізолювати хвіст і підіймати їх за дихальний отвір або морду.
- У скатів середнього розміру слід ізолювати хвіст і підіймати їх за морду або дихальні отвори (отвори поза очима).
- Великих скатів краще зрушити по палубі до каналу для відходів або водостічного жолобу. Стежте за хвостом, бо скати можуть вдарити у будь-якому напрямку.

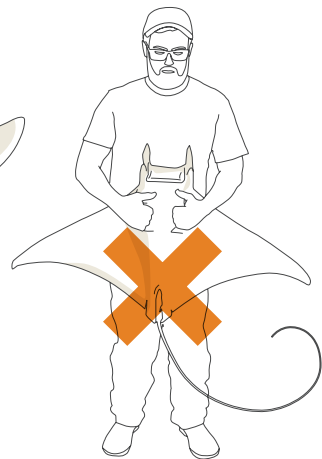
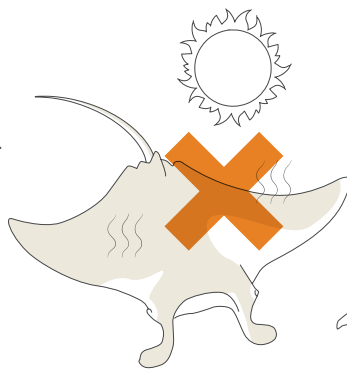
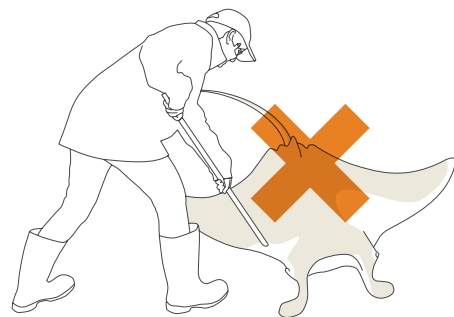
Повернення ската до води

- Ската середнього розміру обережно спустіть у воду головою вперед і відпустіть. Не жбурляйте його.
- Великих скатів можна спустити за допомогою сітки, пластикової пластини або тканини.

Неправильне поводження

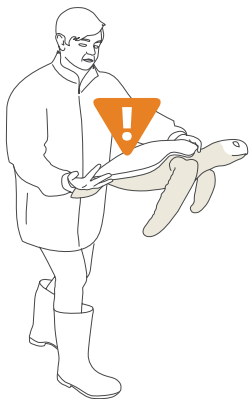
- **Не використовуйте гаки або гострі предмети** у безпосередньому контакті зі скатом.
- **Не штовхайте і не вдаряйте** ската, не тягніть його з силою, а також не наносіть йому інших фізичних пошкоджень.
- **Не залишайте ската на сонці** впродовж тривалого часу.
- **Не тримайте ската за хвіст**, щоб він не вжалив вас.
- **Не тримайте і не переносьте ската за зябра.**
- **Не відріжайте хвіст або жало ската.**
- **Не робіть отвори у крилах ската**, щоб прив'язати мотузки.

✓ СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ:
Заходи безпеки при контакті з черепахами

Стежте, щоб ваші руки не знаходилися у місці, де черепаха може притиснути їх ластами до панциру.

Черепахи мають міцні щелепи, тому тримайте пальці, руки та ноги подалі від її пащі, щоб запобігти укусу.

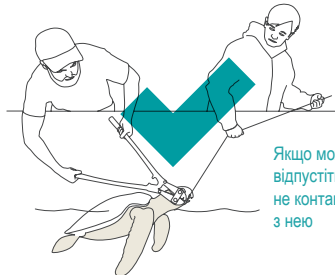
У водах Нової Зеландії зустрічаються п'ять видів охоронюваних черепах, які можуть випадково потрапити у рибальське знаряддя у різних районах, але найчастіше вони потрапляють у поверхневі яруси.

Якщо ви помітили черепаха на лінії, уповільніть судно, щоб зменшити травмування тварини.

Коли можливо, відпустіть черепаха, не контактуючи з нею; для цього слід якомога більше наблизити її до судна й відрізати лінь якомога ближче до тварини або видалити гачок за допомогою пристрою для зняття гачків.

Якщо черепаха слід підняти на борт

- Використовуйте ручний сачок, щоб підняти її.
- Будьте обережними при контакті з черепахами, бо вони мають міцні щелепи, тому слід тримати пальці, руки та ноги подалі від їх роти. Не ставте руки у тому місці, де черепаха може притиснути їх ластами до панциру. Підіймайте черепаха за панцир спереду (над головою) і ззаду (біля хвосту). Щоб підняти велику черепаха, можуть знадобитися два члени екіпажу.

Якщо можливо, відпустіть черепаха, не контактуючи з нею

Поводження з живими черепахами на палубі

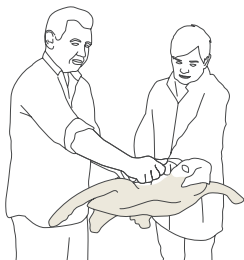
- Якщо черепаха виглядає виснаженою або без ознак життя, її слід підняти на борт для надання допомоги.
- Якщо тварина неактивна, можливо, у неї вода у легенях. Підійміть задні ласти на висоту 20 см щонайменш на 4 години. Для цього добре підходить автомобільна шина.
- Помістіть черепаха в тіні й прикрийте рушниками, намоченими в солоній воді, так, щоб ніздрі залишалися відкритими. Підтримуйте вологу, забризкуючи її морською водою.
- Оцінійте стан черепахи за допомогою тесту на рефлексі: легко стисніть її хвіст і стежте за реакцією.

Повернення черепахи до води

Підіймайте черепаху за панцир спереду і ззаду

- Не використовуйте обладнання і не переміщайте черепаху таким чином, який може спричинити порізи, бо це може призвести до інфекції та смерті після звільнення.
- Коли черепаха опритомніла, обережно поверніть її до води з найнижчого місця судна; відпускайте головою вперед, коли судно не рухається та гребний гвинт не працює. Перш ніж почати рух, переконайтеся, що черепаха знаходиться на достатній відстані від судна.

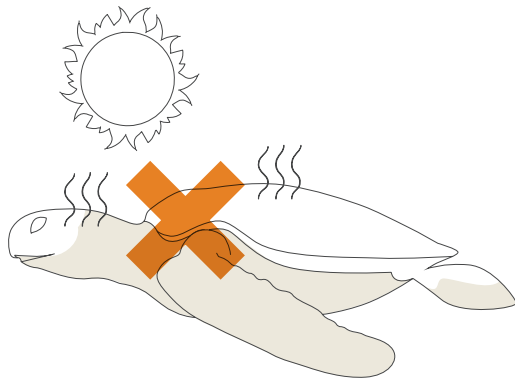
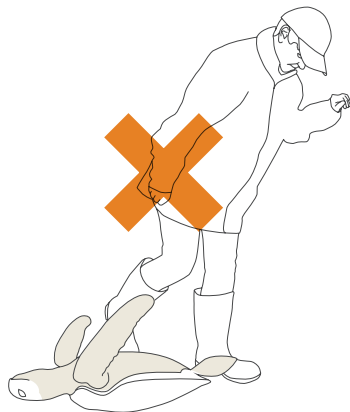

Зупиніть судно, щоб відпустити черепаху

Великих черепах, наприклад, шкірястих черепах, яких неможливо підняти руками, слід спускати за допомогою ременя

Правильне поводження

- Не використовуйте гаки або гострі предмети у безпосередньому контакті з черепахою.
- Не залишайте черепаху на сонці впродовж тривалого часу.
- Не штовхайте і не вдаряйте черепаху, не тягніть її з силою, а також не наносіть їй інших фізичних пошкоджень.
- Не залишайте черепаху догори ногами, бо вони не можуть дихати у такій позиції.
- Не підіймайте черепаху за хвіст, ласти або з країв панциру.

 СПОЧАТКУ ДУМАЙТЕ:
Заходи безпеки при контакті з морськими зміями

Морські змії дуже отруйні, і з ними не слід контактувати, щоб повернути змію до води, змийте її з палуби водою.

